Bugün yaklaşık 20 yıldır tanıdığım bir Almanın cenaze törenine katıldım. Cenazesi kiliseden mezarlığa götürüldü ama dini tören yapılmadı. Konuşmayı yapan –herhalde din görevlisiydi- kadın da Tanrı'dan ve İsa'dan söz etmedi. Bunun yerine ölen kişinin otobiyografisini anlattı. Kendisi sol görüşlüydü ve anlaşılan dini tören istememişti. Ailesi de kilise de bu isteğe uyarak dini tören yapmadı. Dini tören olmadıktan sonra cenazenin nereden kaldırıldığı önemli değil… Kısa konuşmanın ardından birlikte mezarlığa gidilip toprağa verildi. Bu sırada da dua okunmadı.

İslamın insan düşmanı bir din olduğunu bir kere daha anlıyorsunuz. Kişi dini tören istemiyor ama ille de toprağa verilmeden önce dini tören yapılacak, mecbur tutuluyor. Kişinin ölmeden önce ne istediğinin önemi bulunmuyor. Kişi bu nedenle cehennemde mi yanacakmış? Yanacaksa o yanacak, sana ne be adam! Aslında onun için değil kendin için tören yapıyorsun, dininin insana saygısızlığını sergiliyorsun.

Yarım saat kadar süren törenden ayrıldıktan sonra bir süredir içimde olan duyguyu daha kuvvetli hissettim. Ölmek ya da yaşamak beni pek ilgilendirmiyor artık. Tabii ki daha uzun yaşamak için elimden geleni yapacağım ama bir süredir içimde büyük bir yeterlilik duygusu bulunuyor. 18 yaşında gelecek için yapmaya karar verdiklerimi büyük oranda yaptım, bu da bana büyük huzur veriyor.

18 yaşındayken hayatın anlamı hakkında çok düşünür hatta bazı şeyleri de yazardım. Sonra da hoşuma gitmez yırtardım. "Hayatın anlamı nedir?" sorusu kafamı kurcalardı. İnsanın hayatta amacı olmalıdır, şöyle veya böyle ama amacı olmalıdır. Gece bunun için yatar sabah bunun için kalkarsın, yoksa yaşamanın anlamı yoktur. Buna o yaşta karar vermiştim.

Hayatın anlamı ya da amacı benim için kendini gerçekleştirmekti. Kendini gerçekleştirmek demek sahip olduğun bütün yetenekleri olabildiğince geliştirmek ve bu temelde kendini kurmak demektir. Bunu o yaşta bu kadar açık görmem mümkün değildi ama yaklaşık ifade edebiliyordum.

Sonraki yaşlarda bunun ucu açık bir süreç olduğunu anladım. Yetenek sabit bir özellik değildir, sürekli gelişir, gelişmeye zorlanır… Bu durumda kendini gerçekleştirmenin sonu yoktur ama bir noktaya gelirsiniz ve "bu işi yaptım" dersiniz. Bu noktaya gelmeniz bundan sonra duracağınız anlamına gelmez ama bu yere gelebilmiş olmak da önemli bir göstergedir.

Hayatım hep talihin ve talihsizliğin birlikte yer aldığı bir süreç oldu. Yeteneklerim olduğunu çocukluktan beri biliyordum. Çoğu çocuğun tersine bunu aileden değil yakın çevreden öğrendim. Öğretmen çevresi ve 11 yaşındayken benimle uzun konuşan öğretmenler vardı, bana sürekli neleri okumam gerektiğini anlatırlardı.

Ailede herkes yüksek öğrenim görmüş ama malum kemalist kafa, kendi anlayışı dışında bir şeyi kabullenemiyor.

Yetenek aynı zamanda onu kullanacak cesareti de gerektirir. Yanlış kararlar verebilirsiniz, mümkündür; düşebilirsiniz, bu da mümkündür. Bunları göze alacaksınız. Hayatta cesaretin yoksa hiçbir şeyin yoktur. Burada aptal cesaretinden değil, konumunla az çok uyumlu cesaretten söz ediyorum.

Yakındakilerin hiç destek olmadıklarını, bir şey yapmadıklarını söyleyemem ama her zaman yakın çevrenin dışındakilerden daha büyük destek gördüm. Genelde desteğe pek ihtiyacım olmadı, işlerimi kendim hallettim. Hallettikten sonra desteklemeye kalkanları da –aile dahil- ciddiye almadım.

Sosyalist hareket içinde de benzerini yaşadım. Genellikle kendi işimi yakınımdakilerle birlikte kendim yaparım ama bazen öyle oluyor ki olaylar sizi aşıyor. Bu durumda daha uzaktaki çevreden gördüğüm destek beni iki kere fena halde şaşırttı. Bu kadarını beklemiyordum açıkçası…

İki kişiyle ilgili gelişmeler konusunda sevinirim.

İlki Yüksel Eriş'tir. Unutulmuştu, hatırlanmasını sağladık.

İkincisi İbrahim Yalçın'dır. Mutlu öldü. Kendini haklı olarak kandırılmış hissediyordu ve onu kandıranı çok fena yaptık. Sadece İbrahim için değil örgüt tarihi için de çok iyi oldu. Neler ama neler ortaya çıktı…

Hayat bana fırsatları iyi kullanmayı öğretti. Hele de artık kafamdan silinmiş ama İbrahim'in yakından hatırladığı bir kişi size kiminle dans ettiğini düşünmeden fırsat hazırlıyorsa, kaçırılmaz doğrusu… Konu tahminimizin çok ötesinde büyüdü ve sonuçta İbrahim çok mutluydu.

İnsan ölecek, kalanlar devam edecek… Hayat sürecek… Herkes ya biraz ya önemli oranda ya da tamamen unutulacak…

Önemli olan hayatta kendinize hedef aldığınız amaca ulaşmaktır, bu süreçte ardınızda önemli birkaç şey de bırakabilmişseniz iyidir.

İki tane var:

Birincisi **Türkiye Devriminin Acil Sorunları'**dır. Bunu o zamanki hareketin başka yazılarıyla birlikte yeniden bastık. Bugüne kadar okumamış olup da yeni okuyanlar oldukça övücü sözler söylediler. **TDAS**, 1975-1980 döneminin önde gelen yapıtları arasındadır. Bunun kabul edilmesi için aradan 30 yıl geçmesi gerekti ama ne yapalım!

İkincisi, 1982-2009 arasında yayınlanan Yazın Dergisi'dir. İlk adı Direniş idi ve 1985'ten itibaren çıkarılmasını üstüme aldım. Adını da 1985'te değiştirdik. 110 sayıdan fazla çıkan dergiden seçme yazıları **Yazın'dan Seçmeler** başlığı altında toplayıp kitap olarak yayınladık. Ek olarak derginin neredeyse bütün sayılarını Almanya, Hollanda ve ABD'de bu tür yayınları saklayan büyük kuruluşlara ilettim.

Avrupa'da Emek adlı dergi de 72 sayı yayınlandı ama bu dergi yayınlanan benzerleri arasında kaybolur denilebilir. **Yazın** gibi ayrı bir yere sahip değildir.

Yazdığım 18 kitaptan **TDAS** dışındakiler ne oranda 30-40 yıl sonrasına kalır, bilemem. Sol tarihin bütün yayınlarını arşivleyen kuruluşlar var ve yaklaşık 15 yıl önce bunlardan birisinin yöneticisi **TDAS**'ın arşivlerindeki yerinden söz ettiğinde doğrusu şaşırmıştım. Yazarı olarak söyleşi bile yapmıştım…

Sol böyle, çok insan çok şey biliyor. Normal değil mi? Ben ya da siz nasıl başkaları hakkında çok şey biliyorsanız, onlar da bizlerin hakkında biliyorlar. Hiçbir şeyi yalnız yaşamadık ki! Kimisiyle kavgalı kimisiyle dost yaşadık ama yalnız yaşamadık…

1965 öncesinde böyle bir durum az oranda vardır. Bu nedenle de gerçekleşin yerine efsanelerin ortada dolaşması genellikle söz konusu olur. 1965 sonrasında durum değişti, sosyalistler sayıca arttı ve çeşitlendi. Herkes birbiri hakkında bir sürü şey biliyor.

Bu kendiliğinden oluşan bir özelliktir. Çoğalmanın ve çeşitlenmenin getirdiği bir özelliktir.

Bugün cenazesi kaldırılan da sosyalistti. Otobiyografisinde anlatılanlardan öğrendiğime göre benim gibi Rolling Stones'u severmiş. Cenazede de Rolling Stones'un parçaları çalındı.

Ölenler ölür, kalanlar sürdürür…

Gidebileceğimiz yere kadar devam, bu işin sonu yok ya da sonu açık…